

ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	242 «Туризм»
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	весняний
Кількість кредитів ЄКТС:	5.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	екзамен

Автор курсу та лектор:

д.геогр.н., професор Заваріка Галина Михайлівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри міжнародної економіки і туризму

посада

Dgalina_10@ukr.net	+38- 0952081277	Viber за номером телефону	Viber за номером телефону
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Анотація навчального курсу**Цілі вивчення курсу:**

Мета лекційних занять: отримання майбутніми фахівцями сфери туризму професійних знань у сфері теорії і методології туристично-географічних досліджень та туристичного ресурсознавства, формування фахового світогляду щодо територіальної організації та умов розвитку спеціалізованих видів туризму в регіонах та країнах світу. **Метою самостійної роботи** за дисципліною є закріплення теоретичних знань і набуття практичних умінь і навичок із відповідних розділів предмета, ознайомлення студентів з особливостями теоретико-методологічних засад географії туризму; особливостей методології та методики проведення географічних досліджень у сфері туризму; туристичного ресурсознавства та застосування регіонального підходу до географічної характеристики природних та культурно-історичних ресурсів туризму.

Результати навчання:

Знання: Знати теоретико-методичний арсенал українознавчо-геотуристських досліджень; різноаспектну природну та суспільну складові національного туристичного потенціалу; характерні риси й особливості геопросторової організації туристичного комплексу держави та її окремих регіонів; практичні навички щодо постановки мети, завдань і організації туристичної індустрії в Україні та світі; існуючі проблеми і перспективи становлення в Україні найсучаснішої

туриндустрії та повноцінної інтеграції її в глобальну мережу світової індустрії туризму.

Вміння: Вміти аналізувати існуючий туристичний потенціал територій щодо здійснення того чи іншого виду туризму, користуючись статистичною та плановою документацією та стандартними методиками;

– проектувати найбільш ефективно використання туристичних потоків у часі та просторі на підставі інформації про переміщення та інтенсивність туристичних потоків;

– визначати можливості зарубіжних партнерів щодо розробки турів, використовуючи результати досліджень світового ринку послуг;

– розробляти проекти нових турів, пропонувати ефективні форми надання туристичних послуг, враховуючи потенційний попит споживачів;

– ідентифікувати туристів у генеральній сукупності подорожуючих осіб;

– застосовувати класичні теорії міжнародної торгівлі в обґрунтуванні перспектив розвитку міжнародного туризму для окремих країн;

– надавати обґрунтовані рекомендації щодо зовнішньої туристичної політики держави, регіону, підприємства;

– ідентифікувати туристичні формальності різних країн як одне з важливих джерел інформаційного забезпечення рекламної діяльності вітчизняних туристичних підприємств.

Передумови до початку вивчення:

Вивчення дисципліни тісно пов'язано з усіма дисциплінами географічного блоку, а також буде сприяти більш якісному освоєнню студентами напряму

підготовки «Туризм» комплексу фахових дисциплін з організації туризму, менеджменту і маркетингу в туризмі тощо.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни — отримання майбутніми фахівцями сфери туризму професійних знань у сфері теорії і методології туристично-географічних досліджень та туристичного ресурсознавства, формування фахового світогляду щодо територіальної організації та умов розвитку спеціалізованих видів туризму в регіонах та країнах світу.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті

ФК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності

ФК3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій

ФК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів

ФК14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці

ФК17. Здатність оцінювати регіональні туристичні ресурси та використовувати їх у процесі популяризації національного туристичного продукту

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

Продемонстровані здобувачами вищої освіти знання, уміння, комунікативні здібності, самостійність і відповідальність в прийнятті рішень складаються в інтегрований програмний результат навчання ПР04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору та ПР05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території, що зв'язаний з дисципліною «Географія туризму» в освітній програмі за спеціальністю 242 «Туризм» і позначений в програмі міткою «ПР04, ПР05».

Структура курсу

	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Географія туризму як наукова дисципліна	Денне 2/2 Заочне 0,5/0,5	Підходи до визначення туризму та їх географічна інтерпретація: статистичний, функціональний, сутнісний (системний). Туризм як соціально-еколого-економічна система та об'єкт дослідження географічної науки. Еволюція туризму в контексті географічної науки.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2	Методологія та методика географічних досліджень в туризмі	Денне 2/2	Методологічні підходи до комплексної оцінки туристичного потенціалу території. Накопичення, упорядкування та аналіз географічної інформації для цілей туризму. Джерела інформації географії туризму. Методи збору географічної інформації. Опис. Запит інформації. Інвентаризація. Опитування. Щоденниковий метод. Оціночні методи. Методи класифікації в географії туризму. Методи типології в географії туризму. Картографічний метод та форми його використання в географії туризму.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
3	Географія туристських потоків, доходів та витрат	Денне 2/2 Заочне 0,5/0,5	Туристський потік та його географічна характеристика. Основні географічні закономірності функціонування туристських потоків. Регіони і центри, що генерують та регіони і центри, що приймають туристський потік. Класифікація туристських потоків за різними ознаками. Географічна оцінка туристського потоку. Показники, що визначають обсяги туристського потоку: кількість вибуттів та кількість прибуттів, тривалість перебування. Географія країн та регіонів за середньою тривалістю перебування туристів.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
4	Класифікація та географічна оцінка туристичних ресурсів	Денне 2/2	<p>Підходи до визначення туристичних та туристично-рекреаційних ресурсів. Умови використання туристичних ресурсів: туристський інтерес та туристське враження. Властивості туристичних ресурсів.</p> <p>Підходи до класифікації туристичних ресурсів. Сутнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів. Природні та антропогенні ресурси. Підхід П. Дефера: гідром, фітом, літом та антропоном.</p>	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
5	Природні туристичні ресурси	Денне 4/4 Заочне 0,5/0,5	<p>Географічна оцінка кліматичних ресурсів. Різновиди кліматичних ресурсів. Характеристика комфортних кліматичних умов : середньодобова температура повітря впродовж певного періоду часу, сніговий покрив, режими ультрафіолетової радіації, іонізації повітря, атмосферного тиску, вологості повітря, опадів, переміщення повітряних мас. Мікроклімат сольових шахт та печер. Кліматичні курорти та курортні місцевості.</p> <p>Географічна оцінка бальнеологічних ресурсів.</p> <p>Географічна оцінка водних туристичних ресурсів.</p> <p>Географічна оцінка біотичних туристичних ресурсів.</p> <p>Ресурси природно-заповідного фонду.</p> <p>Туристична привабливість природно-антропогенних біотичних ресурсів: парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, дендропарки, ботанічні сади, зоологічні парки, акваріуми та океанаріуми. Мисливські угіддя. Мисливська фауна.</p> <p>Ландшафтні та орографічні туристичні ресурси.</p>	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
6	Культурно-історичні ресурси туризму	Денне 4/4 Заочне 0,5/0,5	<p>Культурна спадщина як ресурс туризму, її матеріальні та нематеріальні складові. Фактори, що визначають туристський інтерес до культурно-історичних цінностей дестинації.</p> <p>Географічна оцінка археологічних туристичних ресурсів. Туристична привабливість археологічних пам'яток України, Європейського регіону, світу. Архітектурні туристичні ресурси. Туристична привабливість архітектурних пам'яток України, Європейського туристичного регіону, світу.</p> <p>Пам'ятки історії та культури.</p>	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
7	Географія рекреаційних видів туризму	Денне 2/2 Заочне 0,5/0,5	Географічна характеристика купально-пляжного туризму. Інфраструктура купально-пляжного туризму. Географія центрів купально-пляжного туризму в Україні, Європейському туристичному регіоні, світі. Географічна характеристика лікувально-оздоровчого туризму. Географічна характеристика розважального туризму. Географічна характеристика круїзного туризму.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
8	Географія активних видів туризму	Денне 2/2 Заочне 0,5/0,5	Географічна характеристика гірськолижного туризму. Історія, види та інфраструктура гірськолижного туризму. Географія центрів та регіонів розвитку гірськолижного туризму в Україні, Європейському туристичному регіоні, світі. Географічна характеристика дайв-туризму. Географічна характеристика гольф-туризму. Географія центрів та регіонів розвитку гольф-туризму в Європейському туристичному регіоні та світі. Географічна характеристика екстремального та пригодницького туризму.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
9	Географія культурно-пізнавального та подієвого туризму	Денне 2/2 Заочне 0,5/0,5	Географічна характеристика культурно-пізнавального (екскурсійного) туризму. Види культурно-пізнавального туризму. Географія найбільш атрактивних маршрутів та регіонів розвитку культурно-пізнавального туризму. Географічна характеристика подієвого туризму. Класифікація подієвого туризму. Географія турів, центрів та регіонів подієвого туризму в Україні, світі. Перспективи та потенціал розвитку подієвого туризму.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
10	Географія ділового туризму	Денне 2/2	Видова структура ділового туризму. Класичні ділові поїздки та МІСЕ-поїздки. Географічна характеристика конгресно-виставкового туризму. Географія центрів та країн розвитку конгресно-виставкового туризму. Характеристика інсентив туризму. Організатори МІСЕ-заходів. Географія центрів ділового туризму в Україні та світі.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
11	Географія релігійного	Денне 2/2	Підходи до визначення релігійного туризму. Паломництво та релігійний туризм культурно-пізнавального характеру. Види,	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри.

	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	туризму та паломництва		функції та особливості паломництва. Релігійні та культові центри. Релігійні організації. Географія центрів та регіонів паломництва та релігійного туризму у християнстві, ісламі, буддизмі, іудаїзмі, індуїзмі.	Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
12	Географія міського, сільського та екологічного туризму	Денне 2/2 Заочне 0,5/0,5	<p>Географічна характеристика міського туризму. Міста, як туристичні центри, їх функції та типи. Туристичний потенціал міст. Малі та великі міста – туристичні центри. Туризм в мегаполісах та його географічна оцінка в умовах глобалізації.</p> <p>Підходи до визначення сільського туризму. Моделі організації сільського туризму. Географія регіонів та країн розвитку сільського туризму в Україні та світі.</p> <p>Підходи до визначення та ознаки екологічного туризму. Види екологічного туризму. Об'єкти та інфраструктура екологічного туризму. Географія центрів та регіонів розвитку екологічного туризму в Україні, туристичних регіонах світу.</p>	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література:

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування. /О.О. Бейдик. – К.: Київський університет, 2001. –395 с.
2. Дем'янчук Г.С. Українське краєзнавство: сторінки історії / Г. С. Дем'янчук. – К.: Просвіта, 2006. – 293 с.
3. Демідієнко О. Я., Іонова О. М., Кузнецова В. І. Основи краєзнавства. – К., 2001.
4. Заваріка Г.М. Курортна справа / Г.М. Заваріка. – К.: ЦНЛ, 2015. – 264 с.
5. Іванов О. Замки і палаци Західної України: історія – культура – туризм (Історико-архітектурні пам'ятки мистецтва) / О. Іванов. – К.: ТЗОВ «Наш світ», Укргеодезкартографія, 2004.
6. Краєзнавство в Україні: сучасний стан і перспективи. – К. : Академія, 2003. – 232 с.
7. Крачило Н. П. Краєзнавство і туризм : Навч. посіб. / Н. П. Крачило. – К.: Вища школа, 1994. – 191 с.
8. Кузик С. П. Географія туризму: навчальний посібник / С. П. Кузик. – К. : Знання, 2011. – 271 с.
9. Курортні ресурси України / Під ред. проф. М.В. Лободи. – К.: Укрпрофоздоровниця; Тамед, 1999.
10. Масляк П. О. Рекреаційна географія. Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 343 с.
11. Мацюк О.Я. Замки і фортеці Західної України. Історичні мандрівки. /О. Я. Мацюк. – Львів: Центр Європи, 2005. – 192 с.
12. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: Навчальний посібник. / Є. В. Панкова. – К. : Альтерпрес, 2003. – 352 с.

13. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство. Навчальний посібник для ВНЗ / А. Ю. Парфіненко. – Х. : Бурун Книга, 2009. – 288 с.
14. Петранівський В. Л., Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. – 2-ге вид., виправл. / В. Л. Петранівський, М. Й. Рутинський. – К., 2008. – 575 с.
15. Рутинський М.Й. Географія туризму України. Навч.-метод. посібн.: – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 160 с.
16. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні. Географія пам'яток фортифікаційного зодчества та перспективи їх туристичного відродження: Навчальний посібник. – Київ: ЦУЛ, 2007. – 432 с.
17. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музезнавство: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 428 с.
18. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Туристичний комплекс Карпатського регіону України: Навчальний посібник. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2008. – 440 с.
19. Скрипник Н. Я. Рекреаційна географія [текст] : навч. посіб. / Н. Я Скрипник., А. М. Сердюк. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 296 с.
20. Стафійчук В. І. Рекреалогія. Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2006. – 264 с.
21. Уривалкін О.М. Історичне краєзнавство. Навчальний посібник. – К: КНТ, 2008. – 296 с.

Інформаційні ресурси.

1. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
2. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>.
3. Національна бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
4. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>
5. Сайт №2 системи дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodlesti.snu.edu.ua/>
6. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, введений в дію наказом Міністерства освіти і науки України № 1068 від 04.10.2018. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/242-turizm-bakalavr.pdf>

Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни «Географія туризму» для студентів напряму підготовки 242 «Туризм». / Заваріка Г. М. Методичні розробки. Северодонецьк. — СНУ імені В. Даля, 2019. — С. 30.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення Unichack і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.